

รายงานการรับคณะที่มพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลคณะศึกษาดูงาน (M&E)

ณ โครงการพัฒนาอดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

และโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ บ้านปางมะหัน

วันที่ 29 มิถุนายน – 3 กรกฎาคม 2563

1. ข้อมูลคณะ

ที่มาและความสำคัญ	● ส่วนมหาวิทยาลัยที่มีชีวิต (Living University) มีโครงการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลคณะศึกษาดูงาน จึงได้จ้างผู้เชี่ยวชาญด้านการติดตามและประเมินผล มาช่วยในกระบวนการดังกล่าว เพื่อวิเคราะห์ชุดคำถามใหม่สำหรับประเมินผลการศึกษาดูงาน ปรับปรุงและยกระดับกระบวนการทำงานของส่วนมหาวิทยาลัยที่มีชีวิตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับคณะศึกษาดูงาน ● ส่วนมหาวิทยาลัยที่มีชีวิตได้จัดให้ทีมงานลงพื้นที่และพูดคุยกับวิทยากรที่บรรยายในแต่ละสถานที่ เพื่อให้เห็นภาพการทำงานของส่วนงานได้ชัดเจนขึ้น
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้เข้าใจและได้ข้อมูลเนื้อหาการบรรยายของวิทยากรตามจุดศึกษาดูงานในพื้นที่โครงการพัฒนาอดอยตุงฯ และโครงการปลูกป่า บ้านปางมะหัน 2. เพื่อให้เข้าใจหลักการทรงงานของสมเด็จพระเจ้าและตำราแม่ฟ้าหลวง
ระดับเนื้อหา	ระดับความสำคัญ 3 คะแนน เป็นทีมงานที่มีศักยภาพทำงานร่วมกันในปัจจุบัน ระดับวัตถุประสงค์ / ความคาดหวัง 3 คะแนน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการทำงาน คะแนนรวม 6 คะแนน
องค์ประกอบ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย 1. นายสมบัติ เหล็กกุล นักวิชาการอิสระ 2. นางสาวธัญญาภรณ์ จันทระเวช อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3. นางสาวดุจฤดี คงสุวรรณ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
เจ้าหน้าที่รับคณะ	ผู้บรรยายหลัก : นางอมรรัตน์ บังคมเนตร ผู้จัดการเผยแพร่องค์ความรู้ ผู้ร่วมรับคณะ : 1. นางสาวณัฏฐารัตน์ ขันตีสิริ ผู้จัดการส่วนมหาวิทยาลัยที่มีชีวิต 2. นางสาวพรพิมล ไหมน้อย เจ้าหน้าที่เผยแพร่องค์ความรู้ 3. นางสาวชญญา วสุสินสุข เจ้าหน้าที่เผยแพร่องค์ความรู้ 4. นางสาวอรินธา เฉลิมช่วง เจ้าหน้าที่มาตรฐานการเผยแพร่องค์ความรู้
แหล่งงบประมาณ	มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สนับสนุนค่าใช้จ่ายศึกษาดูงาน รหัสงาน 916 263 301 (พัฒนาหลักสูตร องค์ประกอบห้องเรียนและการติดตามประเมินผล)

2. กำหนดการคณะ

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
วันจันทร์ที่ 29 มิถุนายน 2563		
7.20 – 8.45 น.	เดินทางจากสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ถึงสนามบินแม่ฟ้าหลวง โดยสายการบินไลออนแอร์ เที่ยวบินที่ SL 532	รถยนต์ส่วนตัว
8.45 – 11.00 น.	เดินทางไปยังโครงการพัฒนาดอยตุงฯ	
11.00 – 12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ครีวดำหนัก	
12.00 – 16.30 น.	เช็คอินเข้าที่พัก ณ ดอยตุงลอร์ดจ์	
16.30 – 18.30 น.	ชมพระตำหนักดอยตุง: ในอดีต พระตำหนักดอยตุงเป็นที่ประทับและทรงงานของสมเด็จพระเจ้าเพื่อพระองค์จะได้สังเกตและทำงานพัฒนาอย่างใกล้ชิด “บ้านที่ดอยตุง” เกิดจากพระราชกระแสรับสั่ง “ถ้าไม่มีโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ฉันจะไม่สร้างบ้านอยู่ที่นี่” พระตำหนักดอยตุงจึงเป็นสัญลักษณ์แสดงความเรียบง่ายและการทรงงานหนักเพื่อพสกนิกรของพระองค์ ชมสวนแม่ฟ้าหลวง: สวนไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาวแห่งนี้แหล่งท่องเที่ยวหลักที่ช่วยสร้างงานและรายได้ให้ดอยตุง ทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะอาชีพที่หลากหลาย ตั้งแต่การท่องเที่ยว การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและโรงเพาะปลูก ซึ่งทักษะและรายได้เหล่านี้ถือเป็นการสร้างพลังให้ชุมชนเปลี่ยนอาชีพให้ชาวบ้านหลายคนจากแรงงานรับจ้างเป็นเจ้าของกิจการ	
18.30 – 21.30 น.	รับประทานอาหารเย็น	
19.30 – 21.30 น.	กิจกรรมสรุปบทเรียนประจำวัน ณ ห้องประชุมคลับ 31	
วันอังคารที่ 30 มิถุนายน 2563		
7.30 – 8.30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ครีวดำหนัก	
8.30 – 10.30 น.	ชมศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาดอยตุงฯ การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ต้องเริ่มจาก “ข้อมูลจริง” และ “การพัฒนาต้องวัดผลได้” โดยการวัดผลอย่างต่อเนื่อง	

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
10.30 – 10.45 น.	เดินทางไปยังบริษัท นวติ จำกัด	
10.45 – 11.45 น.	ศึกษาดูงานแปลงป่าเศรษฐกิจ นวติไฮด์ 1 และโรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย: บริษัท นวติ จำกัด ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เป็นความร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อดำเนินการปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุงฯ โดยเลือกพืชที่ผลผลิตมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงสามารถนำไปแปรรูปและเพิ่มมูลค่าได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้ให้คนดูแลในระยะยาว เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้คนกับป่าอยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพา พืชเศรษฐกิจที่โครงการพัฒนาออยตุงฯ เลือกมาส่งเสริมคือ กาแฟพันธุ์อาราบิก้า และแมคคาเดเมีย ปัจจุบันกลายเป็นต้นแบบของการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม	
11.45 – 13.30 น.	เดินทางไปยังโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ บ้านปางมะหัน	
13.30 – 14.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ สนง.โครงการปลูกป่าฯ บ้านปางมะหัน	
14.30 – 16.00 น.	ฟังบรรยายสรุป “โครงการปลูกป่าแบบปลูกเสริม” และ “โครงการปลูกป่าแบบไม่ปลูก” ณ ศาลาประชุม โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ บ้านปางมะหัน	
16.00 – 16.15 น.	เยี่ยมชมพื้นที่ปลูกชาน้ำมันบริเวณลานพลับพลา โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ บ้านปางมะหัน	
16.15 – 16.45 น.	เดินทางไปยังโครงการกองทุนสุกร บ้านปางมะหัน	
16.45 – 17.15 น.	ศึกษาดูงานโครงการกองทุนสุกร ณ หมู่บ้านปางมะหัน	
17.15 – 19.15 น.	เดินทางกลับโครงการพัฒนาออยตุงฯ	
19.15 – 20.00 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ คลับ 31	
20.00 – 21.30 น.	กิจกรรมสรุปบทเรียนประจำวัน ณ ห้องประชุมคลับ 31	
วันพุธที่ 1 กรกฎาคม 2563		
7.30 – 8.30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ครีวตำหนัก	
8.30 – 9.00 น.	เดินทางไปศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ	

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
9.00 – 12.00 น.	ศึกษาดูงานศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ: ครั้งแรกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นศูนย์ฝึกอาชีพด้านหัตถกรรม เป็นการพัฒนาชนชั้นกลางน้ำ โดยการสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ที่มั่นคง พอเพียง โดยการต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิมของชาวบ้าน และเสริมในสิ่งที่ขาด โดยการให้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ อุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานเหมาะสมกับการทำงาน ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน สำคัญคือผลิตภัณฑ์ต้องออกแบบตามที่ถูกคำหรือตลาดต้องการ และชาวบ้านเองจะได้เรียนรู้การทำงานจากการปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง เป็นการพัฒนาทักษะความชำนาญเพิ่มขึ้นไปอีกด้วยประกอบไปด้วย • โรงงานทอผ้า เย็บผ้า • โรงงานย้อมสีธรรมชาติ • โรงงานกระดาษสา	
12.00 – 13.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ร้านข้าวซอยป่าหอย	
13.30 – 14.00 น.	ศึกษาดูงานศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ (ต่อ) • โรงงานควักกาแฟดอยตุง • โรงงานเซรามิก	
14.00 – 15.00 น.	ศึกษาดูงานศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม • การจัดการระบบน้ำเสีย • บรรยายสรุปเกี่ยวกับนโยบายสิ่งแวดล้อมของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ • การจัดการขยะ	
15.15 – 15.15 น.	เดินทางไปยังพื้นที่การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน	
15.15 – 17.00 น.	ฟังบรรยายสรุปพื้นที่การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน (ศูนย์เด็กไฟดี)	
17.00 – 17.45 น.	เดินทางไปยังสวนรุกขชาติแม่ฟ้าหลวง ดอยช้างมูบ	
17.45 – 18.45 น.	ชมสวนรุกขชาติแม่ฟ้าหลวงดอยช้างมูบ	
18.00 – 19.00 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ คลับ 31	

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
19.00 – 20.30 น.	กิจกรรมสรุปบทเรียนประจำวัน ณ ห้องประชุมคลับ 31	
วันพฤหัสบดีที่ 2 กรกฎาคม 2563		
7.30 – 8.30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ครั้วตำหนัก	
8.30 – 10.30 น.	ชมหอแห่งแรงบันดาลใจ	
10.30 – 13.30 น.	ฟังบรรยายสรุปภาพรวมโครงการพัฒนาตอยตุงฯ และ หลักการพัฒนาทางเลือกเพื่อการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ณ ห้องประชุมกระจก อาคาร อเนกประสงค์	
13.30 – 14.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ครั้วตำหนัก	
14.30 – 18.30 น.	กระบวนการร่วมกันทำความเข้าใจต่อการพัฒนากรอบการ ติดตามและการประเมินผลการเรียนรู้คณะศึกษาดูงาน ณ ห้องประชุมกระจก อาคารอเนกประสงค์	
18.30 – 19.30 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ คลับ 31	
19.30 – 22.30 น.	กระบวนการร่วมกันทำความเข้าใจต่อการพัฒนากรอบการ ติดตามและการประเมินผลการเรียนรู้คณะศึกษาดูงาน (ต่อ) ณ ห้องประชุมคลับ 31	
วันศุกร์ที่ 3 กรกฎาคม 2563		
7.30 - 8.00 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ครั้วตำหนัก - เช็กเอาท์ที่พักตอยตุงลอร์ดจ	
8.00 - 12.00 น.	กระบวนการกลุ่มร่วมกันทำความเข้าใจต่อการพัฒนากรอบ การติดตามและการประเมินผลการเรียนรู้คณะศึกษาดูงาน (ต่อ) ณ ห้องประชุมวิไอพี อาคารอเนกประสงค์	
13.30 – 14.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ครั้วตำหนัก	
14.30 - 16.00 น.	เดินทางไปยังไปสนามบินแม่ฟ้าหลวง เชียงราย	รถยนต์ส่วนตัว

3. ประเด็นการศึกษาดูงาน

วันจันทร์ที่ 29 มิถุนายน 2563

นายธดากรณ์ อุดทา เจ้าหน้าที่ศูนย์ท่องเที่ยวและบริการ (ศท.บ.)
นำชมพระตำหนักดอยตุง

พระตำหนักดอยตุงจัดรูปแบบการต้อนรับนักท่องเที่ยวและคณะศึกษาดูงาน ดังนี้

- นักท่องเที่ยวทั่วไป - มีเจ้าหน้าที่ ศท.บ.แจ้งระเบียบและข้อปฏิบัติการเข้าชมพระตำหนักดอยตุง จากนั้นจึงแจกเครื่องออกดีไอทัวร์เข้าชมตามอัธยาศัย
- คณะศึกษาดูงาน - ปรับตามวัตถุประสงค์ของคณะคือคณะท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้เจ้าหน้าที่ ศท.บ.จะเป็นผู้นำชม ส่วนคณะศึกษาดูงานด้านพัฒนา มีเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยที่มีชีวิตนำชม

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

คำถาม	คำตอบ
1. เคยผ่านการอบรมเนื้อหาบรรยาย พระตำหนักดอยตุงก่อนเริ่มงานหรือไม่	ไม่เคย ช่วงแรกจะศึกษาจากเอกสาร และฟังจากเจ้าหน้าที่ ส่วนมหาวิทยาลัยที่มีชีวิตบรรยายเพราะเป็นข้อมูลที่ น่าเชื่อถือและมีประสบการณ์
2. แบ่งระดับความสำคัญคณะศึกษาดูงาน เพื่อปรับเนื้อหาการบรรยายให้มีความ สอดคล้องกับคณะและวัตถุประสงค์ ประเมินผล อย่างไร	- คณะเชิงท่องเที่ยวใช้เนื้อหาบรรยายเหมือนกัน - คณะศึกษาดูงานด้านพัฒนา เจ้าหน้าที่บรรยายปรับ เนื้อหาให้สอดคล้องตามความสนใจของคณะ

รายงานการรับคณะที่มพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลคณะศึกษาดูงาน (M&E)

โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ บ้านปางมะหัน

วันที่ 29 มิ.ย. – 3 ก.ค. 2563

ส่วนมหาวิทยาลัยที่มีชีวิต ศูนย์พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้

3. พระตำหนักดอยตุงมีความเชื่อมโยงกับหลักการทรงงานของสมเด็จพระย่าอย่างไร	- ความเรียบง่าย พระตำหนักดอยตุงแม้เป็นบ้านหลังเล็กๆ แต่มีพื้นที่ใช้สอยมากมาย ห้องทุกห้องสร้างเชื่อมถึงกัน จึงให้ความรู้สึกปลอดโปร่ง สะอาดและปลอดภัย - เวลาเป็นของมีค่า เห็นได้จากอุปกรณ์ในตู้กระจกล้วนเป็นงานอดิเรกที่สมเด็จพระย่าทรงโปรด เช่น ผ้าปัก เซรามิก การ์ดดอกไม้แห้ง ปลูกต้นไม้ หนังสือธรรมะ เป็นต้น
--	--

ทีมพัฒนาติดตามและประเมินผลกับเจ้าหน้าที่ส่วนมหาวิทยาลัยที่มีชีวิต
ร่วมวางแผนและหารือเกี่ยวกับแนวทางการประเมินผลคณะศึกษาดูงาน

- ทีมพัฒนาติดตามและประเมินผล แนะนำให้ทำแบบสอบถามออนไลน์ประมาณ 5-10 ข้อสั้นๆ เพื่อคัดกรองคณะศึกษาดูงานก่อนมาศึกษาดูงานจริง เพื่อให้สะดวกต่อการจำแนกประเภท ลำดับความสำคัญ และการวัดประเมินผลคณะศึกษาดูงานนั้นๆ เพื่อลดการสอบถามข้อมูลทางโทรศัพท์ ทีมพัฒนาติดตามฯ แนะนำกระบวนการ 5 ขั้นตอน สำหรับจัดกลุ่มคณะดูงานและติดตามผลดังนี้
 1. Input – ติดต่อสอบถามข้อมูลคณะศึกษาดูงาน และรวบรวมข้อมูลที่ได้
 2. Assortment – นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลเพื่อจัดกลุ่มคณะศึกษาดูงาน
 3. Output – คณะเดินทางมาศึกษาดูงานตามกำหนดการที่จัดไว้
 4. Outcome – ประเมินและวัดผลที่ได้รับ รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
 5. Follow up – ติดตามผลคณะศึกษาดูงาน ว่าแต่ละคณะมีการนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดและประยุกต์ใช้หรือไม่ อย่างไรบ้าง

วันอังคารที่ 30 มิถุนายน 2563

- โครงการพัฒนาตอยตุงฯ ปัจจุบันมีขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบรวมทั้งสิ้น 106,980 ตารางกิโลเมตร
- หัวใจของงานพัฒนาคือข้อมูลจริง ที่ได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาโครงการพัฒนาตอยตุงฯ ให้ความสำคัญในประเด็นนี้ตั้งแต่เริ่มโครงการฯ จนถึงปัจจุบัน
- เนื้อหาแบบสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคมปรับตามความเหมาะสมของบริบทชุมชนในแต่ละปี

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

คำถาม	คำตอบ
1. ส่วนพัฒนาสังคมเก็บข้อมูลอะไรบ้าง	- สำรวจข้อมูลแบบองค์รวมโดยอาสาพัฒนา (อสพ.) ดังนี้ 1. สำนะโนประชากร เก็บข้อมูลทุกหลังคาเรือน 2. ความต้องการของชาวบ้านในพื้นที่ 6 ชนเผ่า 3. ข้อมูลส่วนบุคคล 4. สุขอนามัย 5. อาชีพ - โครงการพัฒนาตอยตุงฯ ช่วงเริ่มโครงการมีหน่วยงานภาครัฐ 35 กรม 6 กระทรวงทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ มีกระบวนการคัดเลือกอาสาพัฒนาเป็นตัวแทนเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูล ช่วยขับเคลื่อนงานและเป็นตัวกลางเชื่อมระหว่างชุมชนกับโครงการพัฒนาตอยตุงฯ เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้โครงการฯ สามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ได้
2. ปัจจุบันยังมีคนไร้สัญชาติหรือไม่ทราบได้อย่างไร	- 90% ของคนในพื้นที่มีบัตรประชาชน อีก 10% ยังไม่มี แต่มีเอกสารอื่นๆ ยืนยันตัวตนบุคคล เช่น บัตรสีชมพู (พื้นที่สูง) บัตรหัวศุนย์ - บัตร คพต. ที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ ออกให้เป็นหลักฐานยืนยันว่าบุคคลนั้นมีถิ่นอาศัยบนดอยตุงจริง
3. เหตุใดจึงเทียบเส้นความยากจนของตอยตุงกับกรุงเทพมหานคร	กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนเมืองที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่อคนสูง

นายวาทย์ คีลาวงษ์ ผู้จัดการส่วนนวัตน์ ให้การต้อนรับคณะ ที่บริษัท นวัตกรรม จำกัด

รูปแบบการจัดการคณะศึกษาดูงานบริษัท นวัตกรรม จำกัด ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ของส่วนมหาวิทยาลัย ที่มีชีวิตประสาณมาล่วงหน้า เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เกิดจากการตั้งคำถามตามความสนใจของแต่ละบุคคล

โดยประเด็นความรู้ของบริษัท นวัตกรรม จำกัด ได้แก่ เรื่องการสร้างงาน สร้างอาชีพแก่คนบนดอยสูง ให้คนมีทักษะในการทำงาน การเปลี่ยนพื้นที่ปลูกฝิ่นเป็นพื้นที่ปลูกป่า ให้คนและป่าอยู่ร่วมกัน ตามหลักการของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “การป่า ปลูกคน”

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

คำถาม	คำตอบ
ดอยตุงโมเดล (Doi Tung Model) คืออะไร	ดอยตุงโมเดล เป็นการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่ ให้คนและป่าอยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพาและยั่งยืน ทั้งนี้มีการพัฒนาทักษะในการทำงานของคนในพื้นที่ แล้วนำป่าเศรษฐกิจมาเชื่อม เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกับป่าได้

นายสุรศักดิ์ เสียงดี หัวหน้างานสีเปลือกแมคคาเดเมีย นำชมกระบวนการแปรรูปแมคคาเดเมีย

- กระบวนการแปรรูปแมคคาเดเมียเริ่มจากลำเลียงแมคคาเดเมียเข้าเครื่องกระเทาะเปลือก ลอยน้ำ คัดเกรด อบ บรรจุลงหีบห่อ
- เนื้อหาบรรยายจะเน้นเรื่องการสร้างงาน สร้างอาชีพให้คนในพื้นที่ และนำไปสู่การปลูกป่าเศรษฐกิจ การบริหารจัดการพื้นที่ และถอดมาเป็น “ดอยตุงโมเดล” ซึ่งนำไปปรับใช้กับโครงการขยายผลของ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้แก่ โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติบ้านปางมะหัน – บ้านปุนะ และ โครงการปลูกป่า สร้างคน บนวิถีพอเพียง รักษาต้นน้ำ บรรเทาอุทกภัย จังหวัดน่าน เป็นต้น ส่วนจัดแสดงตัวอย่างผลิตภัณฑ์เน้นเรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลแมคคาเดเมีย เช่น แมคคาเดเมีย ประจุรส คุกกี้ เบเกอรี่ น้ำผึ้งดอกแมคคาเดเมีย เปลือกและกะลาแมคคาเดเมียนำไปเป็นเชื้อเพลิงเตา ชีวมวล ทดแทนการใช้แก๊สหุงต้ม ช่วยลดต้นทุนการผลิตของโรงงานต่างๆ ได้แก่ โรงงานแปรรูป แมคคาเดเมีย โรงงานกระดาษสา โรงย้อมสีธรรมชาติ โรงงานเซรามิก เป็นต้น

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

คำถาม	คำตอบ
1. เหตุใดจึงคัดคุณภาพผลแมคคาเดเมีย ด้วยวิธีลอยน้ำเพียงครั้งเดียว	ก่อนนำมอลอยน้ำผ่านขั้นตอนคัดด้วยมือมาแล้วหนึ่งรอบ
2. ผลผลิตคงเหลือในกระบวนการแปรรูป ขั้นตอนสุดท้ายคิดเป็นสัดส่วนเท่าไร	ผลดิบ 10,000 กิโลกรัม เหลือส่วนเนื้อในเพียง 2,000 กิโลกรัม

นายหลวง นามยี หัวหน้างานส่งเสริมกาแฟ บรรยายข้อมูลเกี่ยวกับ
งานส่งเสริมกาแฟ ณ แปลงปลูกกาแฟ นวดิ ไชด์ 1

- บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกาแฟคือลงพื้นที่สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชาวบ้านที่ปลูกกาแฟและที่ต้องการปลูกกาแฟ เรียนรู้เรื่องการเพาะ การดูแลและสนับสนุนอุปกรณ์
- ส่งเสริมและพัฒนาทักษะให้ชาวบ้านสามารถทำงานได้ด้วยตนเอง เน้นเรียนรู้แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง รู้จริง ทำได้จริง
- ส่วนส่งเสริมกาแฟทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อเปลี่ยนป่าเสื่อมโทรมให้เป็นป่าสร้างอาชีพและใช้พื้นที่ป่าให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือกับต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อพัฒนาสายพันธุ์กาแฟและการดูแลแปลงกาแฟคุณภาพ ตรงตามมาตรฐานกาแฟดอยตุง

นายอาและ อ่วยแม(เสื่อสีด้า) หัวหน้าโครงการปลูกป่าฯ บ้านปางมะหัน
นายอภิสิทธิ์ ปอดดอแก้ว(เสื่อสีฟ้า) หัวหน้าโครงการปลูกป่าฯ บ้านปุ่นะ

- ความเป็นมาของโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติในพื้นที่ตำบลเทอดไทย ได้น้อมนำหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนามาใช้
- การสำรวจข้อมูลในพื้นที่ นำไปสู่การแก้ปัญหาเรื่องการจัดสรรพื้นที่ทำกิน การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน หนองแก้งค้อเพื่อทดแทนการตัดไม้ทำลายป่า การสร้างความมั่นคงทางอาหาร
- ความเป็นมาของโครงการปลูกและวิจัยชา้น้ำมัน พืชเศรษฐกิจตัวใหม่ ที่กรมสมเด็จพระเทพฯ ทรงแนะนำแก่มูลนิธิชัยพัฒนา และจึงเกิดเป็นความร่วมมือระหว่างมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และมูลนิธิชัยพัฒนา ผลักดันให้ชา้น้ำมันเป็นพืชที่สร้างรายได้แก่คนในพื้นที่
- ชา้น้ำมันเป็นพืชน้ำมันที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ซึ่งยังถือเป็นเรื่องท้าทายสำหรับทีมปฏิบัติงานและทีมวิจัยเพื่อหาแนวทางเพิ่มผลผลิตชา้น้ำมันให้มากขึ้น
- กองทุนหมู่บ้านหนองแก้งค้อ โครงการปลูกป่าฯ บ้านปางมะหัน เกิดจากการสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม พบว่าชาวบ้านมีรายได้ต่ำ มีหนี้สินจากเงินกู้ยืมในระบบสูง สาเหตุการกู้ยืมเพราะรายได้ไม่เพียงพอสำหรับซื้อกินซื้อใช้ในครัวเรือนโครงการฯ จึงส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยงหมูหมู่บ้านเพื่อลดรายจ่าย สร้างรายได้

นายดาวิ เสดียรเกริกชัย เจ้าหน้าที่สัตวบาล
บรรยายสรุปข้อมูลกองทุนหมู่บ้านหนองแก้งค้อ

• ข้อดีของหมูเหมยซาน

1. คนในพื้นที่ใช้ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ เป็นที่ต้องการตลอดปี
2. สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพอากาศในพื้นที่ได้ดี โตไว ทนทานต่อโรค กินอาหารที่มีในพื้นที่ได้
3. ให้ลูกตก สมาชิกสามารถคืนลูกหมูแก่กองทุนได้เร็ว

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

คำถาม	คำตอบ
1. เรียนรู้การปลูกสัตว์จากที่ใด	มีเจ้าหน้าที่สัตวบาลจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มาสอน
2. การผสมพันธุ์หมูข้ามสายพันธุ์มีผลดีอย่างไร	ได้สายพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่
3. กระบวนการขยายผลกองทุนหมูเหมยซานเป็นอย่างไร	- รูปแบบการจัดการกองทุนมีลักษณะเหมือนกัน - พื้นที่ขยายผลได้แก่ หมู่บ้านใกล้เคียงและต่างจังหวัด เช่น น่าน อุตรดิตถ์ สกลนคร

กิจกรรมสรุปบทเรียนประจำวัน

จากการศึกษาดูงานวันแรก มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- หาคำจำกัดความ (Key word) ของสถานที่ศึกษาดูงานแต่ละจุด ซึ่งประเด็นนี้จะช่วยให้ผู้ศึกษาดูงานเชื่อมโยงหลักการทรงงานกับงานของมูลนิธิฯ ได้ง่ายขึ้น
- กรองเนื้อหาให้เหมาะกับผู้ศึกษาดูงาน อาจจะแบ่งตามระดับเนื้อหา Standard-Common-Special หรือระดับผู้ศึกษาดูงาน เช่น อบต. สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน เป็นต้น
- แบบประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่นำเสนอ มีเป้าหมายชัดเจนว่าการประเมินผลต้องการวัดเรื่องอะไร เช่น การจัดการศึกษาดูงาน เนื้อหาการเรียนรู้ เป็นต้น

วันพุธที่ 1 กรกฎาคม 2563

- นางคำ คำคำจริง หัวหน้างานแผนกทอผ้า เล่าถึงความเป็นมาของโรงงานทอผ้า เย็บผ้า เมื่อครั้งที่มีโอกาสพูดคุยกับนายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์ ปลัดอำเภอแม่จัน (ตำแหน่งขณะนั้น) และ ม.ร.ว. ดิศนัดดา ดิศกุล ผู้อำนวยการโครงการพัฒนาโดยดอยตุงฯ (ตำแหน่งขณะนั้น) เรื่องรายได้ของสตรีไทใหญ่ สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวนำไปสู่การจัดตั้งศูนย์พัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ” จนถึงปัจจุบัน
- ประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับโรงงานทอผ้า เย็บผ้า ได้แก่ ความสำคัญของการจัดตั้งโรงงานทอผ้า เย็บผ้า การสร้างงานแก่สตรีในพื้นที่ และนำชมกระบวนการทอผ้า ทอพรหมและการตรวจสอบคุณภาพสินค้า
- สินค้าดอยตุงประเภทผ้าทอ เน้นใช้สีย้อมธรรมชาติ ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นและวัตถุดิบเหลือใช้จากงานผลิตต่างๆ เช่น ขี้เถ้าเปลือกแมคคาเดเมีย ใบหญ้าแฝก เปลือกหัวหอม เปลือกกาแฟ และพืชท้องถิ่น เช่น ว่านหอมแดง (หัวโป) ต้นฮ่อม ครั่ง เปลือกต้นฝาง เป็นต้น

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

คำถาม	คำตอบ
คณะศึกษาดูงานมักให้ความสนใจประเด็นใดเป็นพิเศษ	- วัตถุดิบให้สีต่างๆ - มีกิจกรรม Workshop ให้ลงมือทำ

นางสาวเสาร์ หนานแสง พนักงานตรวจสอบคุณภาพ นำเปลือกปอสาให้คณะดู พร้อมนำชมขั้นตอนทำกระดาษสา และขั้นตอนกระดาษสาแบบญี่ปุ่น

- เนื้อหาของโรงงานกระดาษสาเริ่มจากแหล่งที่มาของวัตถุดิบจากป่าดอยตุง กระบวนการผลิตเยื่อสา การผสมสีตามคำสั่งซื้อ (Made to order) ขั้นตอนขั้นตอนกระดาษสาแบบญี่ปุ่น การตรวจสอบคุณภาพ การผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ตามที่ดีไซน์หรือออกแบบ ตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

คำถาม	คำตอบ
1. ภายใน 1 วันโรงงานกระดาษสาผลิตกระดาษได้กี่แผ่น	เฉลี่ยประมาณ 800 แผ่น/วัน
2. มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพกระดาษสาให้ เป็นไปตามมาตรฐานอย่างไร	อาศัยทักษะและความชำนาญของพนักงานชั้นกระดาษสาและพนักงานตรวจสอบคุณภาพ

นางสาวค่านวล หนานใส่ พนักงานคลังวัตถุดิบ กำลังอธิบายประเภท
การคั่วกาแฟแบบคั่วเข้ม คั่วกลางและคั่วอ่อน

- เนื้อหาบรรยายที่โรงงานคั่วกาแฟ เน้นเรื่องการส่งเสริมชาวบ้านปลูกกาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจ การจัดตั้งโรงงานคั่วกาแฟเพื่อรองรับผลผลิตจากไร่กาแฟ วิธีเก็บกาแฟตามมาตรฐานคือเก็บผลสุกที่ละเม็ด ขั้นตอนรับซื้อมีการตรวจสอบคุณภาพผลผลิต การหมัก การสี การคัดคุณภาพเมล็ด จนถึงกระบวนการคั่วเมล็ด
- คั่วกาแฟมี 3 ระดับ คือ คั่วอ่อน คั่วกลาง และคั่วเข้ม
- กาแฟดอยตุงได้รับการรับรองคุณภาพตามค่ามาตรฐาน GI (สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์) จากคณะกรรมการการยุโรป (European Union :EU) และประเทศไทย

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

คำถาม	คำตอบ
ขั้นตอนสีเมล็ดกาแฟต่อรอบใช้เวลานานเท่าไร	1-2 ชั่วโมงขึ้นอยู่กับจำนวนของผลผลิต และประเภทของเมล็ดที่มีขนาดแตกต่างกัน

นางสาววิไลพร จรูญโกศลเกษม เจ้าหน้าที่แต่งเซตน้ำชาชมและอธิบายขั้นตอนทำเซรามิกคอยดู

- เนื้อหาของโรงงานเซรามิก ได้แก่ การสร้างอาชีพแก่กลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ สร้างมูลค่าเพิ่ม แก้วตูดิบที่มีในพื้นที่ เช่น ดิน ภูเขาไฟ เป็นต้น
- การออกแบบผลิตภัณฑ์คอยดูเน้นอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ เช่น การแต่งกาย วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเปิดโอกาสให้นักงานมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

นายไพศาล คำกาศ ผู้ช่วยผู้จัดการโครงการสิ่งแวดล้อม นำชมศูนย์การเรียนรู้การจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม

- ประเด็นนำเสนอแก่คณะศึกษาดูงาน ได้แก่ การจัดการขยะในพื้นที่โครงการพัฒนาคอยดูฯ แนวทาง ลดปริมาณขยะมูลฝอยสู่บ่อฝังกลบ การจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม
- การน้อมนำหลักทรงงานมาใช้กับศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ การออกแบบอาคารที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม การเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย และระบบการจัดการน้ำเสีย เป็นต้น

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

คำถาม	คำตอบ
1. น้ำเสียที่ส่งมาบำบัดที่ศูนย์การเรียนรู้ฯ สิ่งแวดล้อมมาจากแหล่งใดบ้าง	โรงงานย้อมสี โรงงานกระดาษสา โรงงานเซรามิก
2. ขยะที่ส่งมาคัดแยกที่ศูนย์การเรียนรู้ฯ สิ่งแวดล้อมมาจากแหล่งใดบ้าง	- สำนักงานโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ร้านอาหาร จุดท่องเที่ยวบนดอยตุง - บริษัท นวัตกรรม จำกัด โรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย โรงงานน้ำดื่มดอยตุง - ศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ จากโรงงานทุกโรงงาน ศูนย์รับเลี้ยงเด็กอ่อน ส่วนยานยนต์
3. ช่วยยกตัวอย่างประเภทขยะอันตราย	ถ่านไฟฉาย ผงสีที่เป็นสารเคมี กระดาษก๊อบบี้ กระป๋อง สเปรย์ หลอดไฟ
4. เศษอาหารที่คัด แยกแล้วนำไปใช้ ประโยชน์อย่างไร	เป็นอาหารไก่ อาหารไส้เดือนและทำปุ๋ยหมัก
5. เคยติดตามคณะที่มาศึกษาดูงานหรือไม่ ว่าได้นำความรู้กลับไปใช้อย่างไร	มีบ้าง 3-5 คณะ จากทั้งหมด 100 คณะ เช่น อบต.เมือง มาย อ.แม่เมะ จ.ลำปาง

นายณรงค์กร พันธุ์ประการ หัวหน้างานศูนย์เด็กไฟดี
บรรยายสรุปแก่คณะ

- ศูนย์เด็กไฟดีมีเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็น “พลเมืองดี” ส่งเสริมพัฒนาอย่างยั่งยืน เปิดโอกาสให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรม “เล่น รู้ ลอง” และ สร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด ตลอดจนสร้างมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของตน

- ศูนย์เด็กไฟดี เน้นการออกแบบอย่างมีส่วนร่วม เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่สอบถามความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และคุณครู นำข้อคิดเห็นต่างๆ มาพัฒนาศูนย์เด็กไฟดี
- แบ่งหลักสูตรและกิจกรรม ตามช่วงวัย เช่น อายุ 6-15 ปี เรียนรู้ผ่านการสวมบทบาทสมมติ จำลองสถานที่และอาชีพ ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง ในรูปแบบชมรม ดูนาน และทดลองแสดงในที่สาธารณะ เป็นต้น

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

คำถาม	คำตอบ
1. หาข้อมูลของเยาวชนในพื้นที่จากที่ใด	ฝ่ายพัฒนาสังคม ผู้นำชุมชน และคนในพื้นที่
2. สัญญาณอินเทอร์เน็ตกระทบต่อการจัดกิจกรรมออนไลน์หรือไม่ อย่างไร	มีบ้าง ซึ่งทางทีมปรับวิธีการให้เข้ากับข้อจำกัดเรื่องนี้ โดยส่งลิงค์ให้เข้าไปชมย้อนหลังได้
3. เรียนรู้แนวคิดเรื่องสิทธิประโยชน์ของสมาชิกจากที่ใด	- เจ้าหน้าที่ศูนย์เด็กไฟดีไปศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ และนำมาประยุกต์กับศูนย์เด็กไฟดี - บางกิจกรรมเจ้าหน้าที่ศูนย์เด็กไฟดีร่วมคิดกับหัวหน้าชมรมและตัวแทนสมาชิกไฟดี
4. เหตุใดมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จึงให้ความสำคัญในด้านการส่งเสริมเด็กและเยาวชน	- มูลนิธิฯ เล็งเห็นว่าเด็กและเยาวชนเป็นความยั่งยืนของการพัฒนาต่ออยู่ในอนาคต - ก่อนนี้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มีฝ่ายพัฒนาการศึกษา รับผิดชอบด้านพัฒนาการศึกษาในห้องเรียนแก่โรงเรียนพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุงฯ - ส่วนพัฒนาเด็กและเยาวชนรับผิดชอบด้านกิจกรรมนอกห้องเรียน โดยเริ่มจากจัดค่ายภูมิคุ้มกันยาเสพติด พัฒนาทักษะชีวิต จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
5. ได้แนวคิดและกระบวนการจัดกิจกรรมจากที่ใด	ทีมที่ปรึกษาออกแบบกระบวนการ และทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบ active learning

วันพฤหัสบดีที่ 2 กรกฎาคม 2563

นางอมรรัตน์ บังคมเนตร ผู้จัดการเผยแพร่องค์ความรู้ บรรยายสรุปประเด็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาออยตุงฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และโครงการขยายผล ดังนี้

- ประวัติและความเป็นมาของของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ
- โครงการที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. อุทยานศิลปวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง ปัจจุบันเปรียบเหมือนศูนย์อนุรักษ์วัฒนธรรมล้านนา แต่เดิมสถานที่แห่งนี้เคยทำหน้าที่เสมือน “บ้าน” สำหรับผู้นำเยาวชนชนชาวเขาจากหมู่บ้านห่างไกลที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงรับอุปถัมภ์ไว้ให้ได้รับการศึกษาและฝึกอาชีพ ต่อมาเมื่อการศึกษาภาครัฐขยายเข้าไปในพื้นที่ห่างไกล โครงการนี้จึงสิ้นสุดลงและเยาวชนเหล่านั้นต่างแยกย้ายกลับไปพัฒนาชุมชนของตนเอง สถานที่แห่งนี้จึงได้กลายเป็นศูนย์กลางด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนาของไทย

2. หอผืน ก่อตั้งขึ้นหลังโครงการพัฒนาออยตุงฯ เพื่อลดอุปสงค์ของยาเสพติด เน้นให้ความรู้และโทษของยาเสพติดด้วยสื่อรูปแบบต่างๆ

3. โครงการพัฒนาออยตุงฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดอุปทานของยาเสพติด แก้ปัญหา “เจ็บ จน ไม่รู้” ลดปัญหาปลูกและค้าพืชเสพติด โดยนำหลักการพัฒนาทางเลือกเพื่อการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทพื้นที่บนดอยตุง ตามพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่ว่า “ไม่มีใครอยากเป็นคนไม่ดี แต่ที่เขาไม่ดี เพราะขาดโอกาสและทางเลือก ” โครงการพัฒนาออยตุงฯ ช่วยให้ชาวบ้านมีทักษะด้านต่างๆ เพื่อให้เขาสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และมุ่งให้คนกับป่าอยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัยได้เป็นอย่างดีและมีความยั่งยืน

- โครงการพัฒนาออยตุงฯ ทำงานโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง เน้นการพัฒนาตามภูมิสังคม โดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม แนวทางการพัฒนาของโครงการพัฒนาออยตุงฯ ยึดหลัก 3S Model คือ

1. Survive / การอยู่รอด: ทำให้ชาวบ้านพ้นจากความอดอยาก ไม่ต้องกู้เงินมาเพื่อซื้อกินซื้อใช้ มีความมั่นคงทางอาหาร

2. Sufficient / ความพอเพียง: ใช้หนี้หมด มีรายได้สม่ำเสมอ มีสาธารณูปโภคมีการศึกษาและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. Sustainability / ความยั่งยืน: มีเงินออม สามารถพัฒนาตนเองและช่วยเหลือตนเอง มีภูมิคุ้มกันและเป็นเจ้าของกิจการ

- ก่อนเริ่มดำเนินโครงการพัฒนาใดๆ มีการลงพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลจริง แล้วนำมาวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

- มีการคัดเลือกชาวบ้านในพื้นที่มาเป็นอาสาพัฒนา (อสพ.) ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างชาวบ้านในพื้นที่กับโครงการพัฒนาโดยตรง

- การทำงานของโครงการพัฒนา โดยตรงๆ จำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือเพื่อให้ชาวบ้านเกิดความมั่นใจว่าโครงการมาดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ให้กับชาวบ้านจริง

หลักสำคัญของงานพัฒนาต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้

1. ประโยชน์ร่วมของชาวบ้าน
2. สร้างความเชื่อมั่น ความเข้าใจอันดี
3. การทำให้ชาวบ้านเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ
4. ทำงานบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน
5. ดำเนินงานปฏิบัติตามภูมิสังคมและมีความยืดหยุ่น
6. ชาวบ้านในพื้นที่ได้รับประโยชน์อะไร อย่างไร

- ค่ายเด็กไฟดี มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ไปสัมผัสธรรมชาติ เปิดโอกาสให้เยาวชนเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวิถีชีวิตที่ต่างจากกรุงเทพฯ สร้างเครือข่ายเยาวชนที่มีความรู้และสืบสานงานพระราชดำริ

จากนั้นทีมพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลคณะศึกษาดูงาน (M&E) ได้เสนอแนวทางการออกแบบการประเมินผล ดังนี้

- เน้นประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Development evaluation) กล่าวคือ หลังจบการศึกษาดูงาน ควรมีการติดตามคณะว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้อย่างไร
- วางกรอบเนื้อหาที่จะนำเสนอ ว่าต้องการสื่อถึงหลักการทรงงาน หรือ งานของมูลนิธิฯ จากนั้นอาจารย์สมบัติให้เจ้าหน้าที่ส่วนมหาวิทยาลัยที่มีชีวิตร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาของสถานที่ศึกษาดูงานทุกจุดที่พาคณะไป มีหัวข้อพิจารณาประเภทเนื้อหา ดังนี้
 - Ideology (เนื้อหา- แกนหลัก / คำจำกัดความของแต่ละสถานที่เชื่อมโยงกัน)
 - Action/Practice (แนวทางปฏิบัติ/แบบฝึกหัด)
 - Result/Achievement (ผล-สิ่งที่สื่อสาร)

Place/Space	Ideology	Objective ของพื้นที่	Action/Practices	Result/Achievement

วันศุกร์ที่ 3 กรกฎาคม 2563

สรุปกระบวนการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลคณะศึกษาดูงาน ที่ประชุมร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาต่อและวางแผนการทำงานช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม

- ลงรายละเอียดข้อมูลจากการลงพื้นที่ให้เรียบร้อย
- พัฒนาโปรแกรมการดูงาน
- พัฒนาเครื่องมือและคำถามในแต่ละโปรแกรม
- ทดสอบเครื่องมือ